

ਸਮਾਂ
 ਮਿਲੀਅਨ ਲਾਅ ਆਇਵੋਰਾ
 ਪੰਜਾਬ ਐਸ.ਈ.ਬੀ
 ਫੁੱਲ ਬੈਚ
 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਟ
 ਭੰਡਾਰੀ, ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ
 ਜੇ ਜੇ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,
 ਬਨਾਮ
 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।
 1951 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਟ ਨੰ. 144।

ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, (1949 ਦਾ ਐਲਐਕਸਵੀ)—ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਤਿ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਹਨ— ■ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਾਰਾ 14, 15, 19, 21 ਅਤੇ 22—ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 6— ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ—ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ —ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ—ਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ—ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ—ਦਾ ਅਰਥ—ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਸਾਰਤਾ—ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ—ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪੀਆਂ—ਕੀ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਟੈਚੂ ਟੋਰੀ ਅਥਾਰਟੀ

ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 14, 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 21.

ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਲਈ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਐਕਟ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ "ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਦੂਜੇ + ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਦੋ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹਨ।

ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ, ਜੇ.

ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਸੀ, ਦਾ ਗਠਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ : . ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। .

ਭੰਡਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ, ਜੇ.

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ 'ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਨਮਾਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਖੋਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ, ਜੇ.

ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਆਈਟਮ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਆਈਟਮ 19 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਉਂਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ • ਐਕਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖੋਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ, ਜੇ.

ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ, ਜੇ.

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਭੰਡਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਯੋਜਿਤ, ਜੇ.

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਡਾ. ਬੋਨਹੈਮ ਦਾ ਕੇਸ (1), ਹਰਟਾਡੋ ਬਨਾਮ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (2), ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਦਰਾਸ (3), ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਫ੍ਰੀਲਰ (4), ਐਲਗੋਯਰ ਬਨਾਮ ਲੁਈਸਿਆਨਾ (5), ਮੇਅਰ ਬਨਾਮ ਨੇਬਰਾਸਕਾ ਰਾਜ (6), ਕੋਪੇਜ ਬਨਾਮ ਕੰਸਾਸ (7), ਐਨਜੀ ਫੰਡ ਹੋ ਬਨਾਮ ਵ੍ਰਾਈਟ (8), ਫੌਕਸ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ਪ ਆਫ ਚੈਸਟਰ (9), ਮੌਰਿਸ ਬਨਾਮ ਬਲੈਕਮੈਨ (10), ਵੇਅਰ | ਟੀ. ਹਿਲੂਨ (11), ਮਿਸੌਰ ਬਨਾਮ ਹਾਲੈਂਡ (12), ਏ. ਐਲ. ਏ. ਸ਼ੇਚਟਰ ਪੋਲਟਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ (13), ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਕੁਈਨਜ਼ਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ (14), ਆਰ. ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਸ਼ਬੇਨ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਕੋਰਟ (15),

(1) **(1610) 8 ਕੋਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 118 ਤੇ.**

(2) **(1884) 110 US 516.**

(3) **ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27.**

(4) **(1920) 254 US 281.**

(5) **(1897) 165 US 578 53X**

.. ਜੇ

(6) **(1923) 262 US 390.**

(7) **(1915) 236 US 1.**

(8) **259 US 276,**

(9) **(1824) 2 ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ 635, 655.**

(10) **2 H. & C - 912 ਤੇ p. 918.**

(11) **(1796) 3, ਡੱਲ 199.**

(12) **(1920) 252 US 416.**

(13) **295 US.495. 79 ਐਲ. ਐਡ. 1570**

(14) **20 CLR 148.**

(15) **28 CLR 23.**

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਕਲਾਈਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਕਾਉਬਰਨ (1), ਐਚ. ਵੀ

ਰਾਜ ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ VG ਰੋਅ (6), ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (7)। ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਾਂਬੇ ਬਨਾਮ ਐਫਐਨ ਬਲਸਾਰਾ (8), ਰੀਟਜ਼ ਬਨਾਮ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (9), ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਵਾਲਸ ਐਂਡ ਜੌਨਸਨ (10), ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਟ (11), ਕੁਟਨਰ ਬਨਾਮ ਫਿਲਿਪਸ (12), ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ; ਸਬੀਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (13), ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਉਰਫ ਸਰਦਾਰਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਐਫ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 14, 15, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1949 ਦਾ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 14, 15, 19 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ

('1 (1926) 37 CLR 466.

(12) **38 CLR 308**

(3) **58 CLR 618**

(4) ਏਆਈਆਰ **1952 ਐਸਸੀ 75.**

(5) **(1886) 118 US 356.**

(1951 ਦਾ 61 ਕੇਸ 90.

ਪੀ) ਏਆਈਆਰ **1951 ਐਸਸੀ 41.**

IC) AIR 1951 SC 318.

O') (1902) 188 US 563.

(10) **37 CL- ਆਰ. 36.**

(11) ਏਆਈਆਰ **1951 ਐਸਸੀ 270**

('2) (1891) 2. QR 267.

(12) ਏਆਈਆਰ **1952 ਸਾਰੇ. 257**

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਟ

ਸਟੇਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ

* * ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸਿਵਲ ਮੌਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਏ) ਦੁਆਰਾ (ਈ) ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਾ।

* ਟਿਊਸ਼ਨ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਗੁਆ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਜਬ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

, ਐਕਟ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਠ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ * ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10, ਇਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ "ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ

* ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ

ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ *ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ* ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ- ਮੁਸਲਿਮ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-

* ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ; ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ - ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏ.ਆਈ.ਆਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ

1952 SC 75, ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਰਗੀਕਰਨ - ਇਸ ਲਈ, ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਸੀ।

ਰਾਜ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਕੇ. ਦਫ਼ਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਗਰਮਜ਼ੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜ਼ਬ ਸਨ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ.: ਦਲੀਲ "ਇਹ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।"

ਸੀ.ਕੇ. ਡੈਫ਼ਟਰੀ: ਐਕਟ "ਵਿਆਹੁਤਾ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ "ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ" ਸ਼ਬਦ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ। ਜੇ ਲੋੜ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪੱਖੀ। ਹਿਬਜ਼ਨ

ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ.: ਕੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ.: ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

ਖੋਸਲਾ J. : ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿਨⁱ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਐਡ. ਪੰਜਾਬ

* ਸੀਕੇ ਡੈਫ਼ਟਰੀ: ਹਵਾਲਗੀ ਬਾਰੇ ਕੀ?!

I ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 19 ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 19 ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ► ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਪਾਥ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 19 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖੌਤੀ ਐਕਟ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਵਾਧੂ-ਖੇਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ। ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ³¹ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ

ਕਾਨੂੰਨ? ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਬਾਹਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਪਰਤਦਾ ਹੈ
 ਭਾਰਤ ਹਵਾਲਗੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਦ
 * ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 19
 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕਿੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 * ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਂਝੀ ਸੀ
 ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ | ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ
 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
 « ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. : ਆਰਟੀਕਲ 21 ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਚੰਗਾ ਹੈ
 ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ।
 ਸੀ.ਕੇ. ਦਫਤਰੀ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. : ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਸਤੂ
 ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਬੁਰਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਸੰਵਿਧਾਨ.

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਹਵਾਲਗੀ ਲਈ t0 ਕਾਨੂੰਨ, ਪੰਜਾਬ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ' ਤੇ ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. : ਇਹ ਆਈਟਮਾਂ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ
 ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ
 ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਤਾਂ ਮਦ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿਚ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।
 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 245 ਸੰਸਦ ਨੂੰ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ "
 ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ
 ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ
 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਵਿੱਚ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ
 ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਗਟਡ ਐਕਟ ਵਿੱਚ
 ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ" ਹਨ ਨਾ ਕਿ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ"।

ਹਰਨਾਮ. ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ
 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਆਧਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਿਸ
 ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ con-. ਨਮੂਨੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ
 ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਹੀਂ। ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼
 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਖਦਸ਼ਾ ਜਿਸ ਲਈ ਵਾੜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਾਰਪਸ ਜੂਰੀਸ
 ਵਾਲੀਅਮ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। 5, ਪੰਨਾ 385, ਸ਼ਬਦ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਦੇ ਅਰਥ ਲਈ ਅਤੇ
 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ
 ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ
 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ,
 ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ

ਦੀ "ਆਵਜਾਈ" ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਸੱਤਵੇਂ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਆਈਟਮਾਂ 18 ਅਤੇ 19

ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ.: ਇਹ ਐਕਟ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ^ ਐਕਟ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1 ਈ ਪੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੀ.ਕੇ. ਦਫਤਰੀ: ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ੀ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ" ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਦੋ ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ। ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਤਪਾਦਨ - ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ.: ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 100, ਕਰੋੜ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। P. ਕੋਡ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਉਹ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੀਮਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

C. ਕੇ. ਦਫਤਰੀ: ਸੈਕਸ਼ਨ 100, Cr. ਪੀ. ਕੋਡ, ਸੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਜਿਹੜਾ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। - ਐਕਟ ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ; ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ ਟ੍ਰੈਕਟਡ ਟ੍ਰਾਇਲ।

ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸੀ। ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਕਟ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਮਾੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣਾ ਸੀ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.: ਵਸਤੂ ਬਹਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣਾ ਉਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ, ਐਕਟ ਸਿੰਘ ਮਾੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਏ, IR 1951 SC 118 ਅਤੇ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਪੰਜਾਬ

ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਜਬ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਸਥਾਈ ਹੈ, ਨੁਕਸਾਨ ਸਥਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ" ਅਤੇ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 'ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਨੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ^u ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤਹਿਤ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਉਸ ਦਾ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 7 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ।

. ਐਲ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਭੰਡਾਰੀ, ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ | ਜਸਟਿਸ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜਸਟਿਸ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਖੋਸਲਾ-ਵੀ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮਿਤੀ 26 ਨਵੰਬਰ, 1951 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਮੁੜ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟਿਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ- ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਿਤੀ 10 ਜੂਨ, 1952 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ। 1

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ

ਆਰਡਰ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਸਟਿਲਟ © ਦਾ

ਪੰਜਾਬ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੋਸਲਾ ਜੇ.ਮਾਡੇ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕਥਿਤ ਧੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸਰਦਾਰਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗਰਲਜ਼ ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 14 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 65 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ, ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸਰਦਾਰਨ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਔਰਤ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 65 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਦੁਆਬੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 22 ਜੋ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ

ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। u - ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪੰਜਾਬ ° ਨਹੀਂ

ਕਰਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ। - ਇਹ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼- ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਢੰਗ. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਉਪਬੰਧ

ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰਅੰਦੋਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੇਡਿੰਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 65 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਵੱਧ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸਵਾਲ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਬੈਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਾਕੰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ:-

- (1) ਕੀ 1949 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 65 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ।

(* ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227?

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ 1951 ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰ: 137,143 ਅਤੇ 149 ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

i

ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ: ਅਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੁਆਬੀਆ, ਆਨੰਦ ਮੋਹਨ ਸੂਰੀ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਡੀ ਕੇ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਸ਼ਮਤਰ ਚੰਦ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਸੀਕੇ ਦਫਤਰੀ, ਸਾਲਿਸਿਟਰ-ਜਨਰਲ
(ਰਾਜ) * ਭਾਰਤ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਮ ਸੀਕਰੀ। ਐਡਵੋਕੇਟ-

ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰ ਪਰਸਾਦ, ਸਹਾਇਕ

ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ।

ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ'

ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰੋਕੋ ਵੇਰੀ ਐਂਡ ਰੀਸਟੋਰੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1949, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜੂਨ 1951 ਵਿਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸਰਦਾਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲੂਰ ਵਿਖੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। 5 ਨਵੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕੋ ਲਿਖਤ ਲਈ ਇੱਕੋ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। 17 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਉਹ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ *ਅਗਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ' ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਦੁਆਬੀਆ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

1949 ਦਾ ਐਕਟ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਟੇ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਲਈ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਹਨ।, ਅਸੀਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

1949 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ LXV ਅਤਿਅੰਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀਆਂ

ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ?

- (2) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- (3) ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ ਐਕਟ ਦਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ?

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜੋੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ-

- "(4) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟਾਰ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?
- (5) ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ?
- (6) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 21 ਨਾਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ?

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਫਤਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਸਾਲੀਸਿਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ।

ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, 1949, 28 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ। ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ*' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਮਰਦ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ, ਜੋ 1 ਮਾਰਚ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, 1947, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ, ਉਸ ਦਿਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ, 1949 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। , ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੈਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੈਂਪ, ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ - ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ

ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ

ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ।

b ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। .

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

(a) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(b) ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀ' ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। 'ਤੇ, ਪਰ, ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਸਣਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ , ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ, ਵਪਾਰ 'ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ-; ਅਤੇ

(c) ਕਿ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 15 ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਦਾ ਪਤਾ 1215 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਂਗ ਲੈਂਡ ਦੇ ਮਹਾਨ ਬੈਰਨ, ਜੋ ਰਨੀਮੇਡ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਅਣਚਾਹੇ ਰਾਜਾ ਜੌਹਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ 39 ਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਚਨ ਹੈ ਕਿ-

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ

ਬੇਦਖਲ ਜਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ (

ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,

ਅਜ਼ਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ

ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ-' 7 ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ 1354 ਵਿੱਚ ਐਡਵਰਡ III ਮੁੜ-ਭੰਡਨ ਜੇ. ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 28 ਐਡਵਰਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ 3 ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। III ਕਿ-

"ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। "

"ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ" ਅਤੇ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਿਸੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ - ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਬੈਰਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ। ਜਦੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸਾਮੰਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਬੈਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀਗਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਚਾਰਟਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਟਿਊਟਸ ਵਿੱਚ, ਸਰ ਐਡਵਰਡ ਕੋਕ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਡਾ: ਬੋਨਹੈਮ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਨਿਆਂਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ: -

"ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰੇਗਾ।"

(1) (1610) 8 ਕੋਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 118 ਤੇ.

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣਾ; ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਐਕਟ ਆਫ ਪਾਰ- ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਲਈ ਬੰਧਨ ਸਾਂਝੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਤਰਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਪਨ- ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। "

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਕ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਸ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਮੁਦਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਮਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੇਖਕ ਨੂੰ 1616 ਵਿੱਚ ਕਿੰਗਜ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਮਿਸਾਲ ਵਿਚਾਰ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ 1688 ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਵੇਕਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਮਰਦ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਬੋਤਮਤਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ ਉਹ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਣੀਡੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਕੋਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। 1791 ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੀਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ".....ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"। 1850 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਨ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਪਰ ਡੌਕ ਟ੍ਰਾਈਨ ਕਿ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮੀਏ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਧ ਰਹੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਨ ਜੇਕਰ

ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਹਰਟਾਡੋ ਵਿਚ
& g ਬਨਾਮ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, (1) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ-

“ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਝਰਨੇ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਸਰੋਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: "ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥੀਮ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਨੁਭਵ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਪਯੋਗੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣਗੇ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇਣਗੇ

ਟ
ੀ

k

ਸਾਲ 1890 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਅਸਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਮੁਫਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਉਪਰੋਕਤ ਤੇ ਉਹ ਦੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਿਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਗਲੋਡ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਨਿਆਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਲਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ 'ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟਿਊਸ਼ਨਲ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਮੀਕਰਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਬੇਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਬ੍ਰਾਈਟਿਸ਼ - ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ \$ ਕਨੂੰਨ ਲਈ ਪੂਰਨ ਵੈਧਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ

>

(1) (1884) 110
US 516.

ਕਿ ਫੈਡਰਲ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ-ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।- ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ-, ਸੰਵਿਧਾਨ ਉੱਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ- ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੋਦ ਲਏ ਹਨ- ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਐਡ ਦੇਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਤਾਂ (ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਵਾਪੂ-ਖੇਤਰੀ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾਵਾਂ 14,15,17,18,19, 20 ਅਤੇ 24) 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। . ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਕਲ 21) ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਕਲ 31) ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਪ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ। ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ, 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਅਸਲ ਰੂਪ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ? 1949 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। 1946 ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੰਸੇ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ, ਨੋਆਖਲੀ ਅਤੇ ਤਿਪਰਾ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਫੈਲ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਘਰ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕਤਲੇਆਮ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਭਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਸਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ।

ਫਿਰਕੂ ਕੁਝਤਣ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ _5_ ਦੀ ਭੜਕਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਿਲ-ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਸੂਮ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਲੱਖਾਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਜਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਹਰ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਣ-ਕਥਿਤ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਾਰਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਤਨ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇਸੀ ਨਸਲ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ

ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਪਹਿਲੀ ਆਯਾਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋੜ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲਾ ਸਾਰਾਭਾਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਆਮ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੰਡ ਸੀਹਿਤਾ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਸਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

ਰਿਲੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਬੇਜਾਨ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੱਜਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ * ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਹਰ ਲੀਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਆਂਢੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਖੁਦ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਗਵਾਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਾਹ ਗੈਰਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਉਸ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਸ਼ਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਕਿਰਨ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਕਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਇਸ ਗੱਲ

ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਗਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਣੇ ਸਨ।

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਦੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਖ ਸਕਣ। ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਭਵ ਸਾਧਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 11 ਨਵੰਬਰ 1948 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁੜ ਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1949 ਅਤੇ * 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, 1949 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਟਿਊਟ ਬੁੱਕ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

1949 ਦਾ ਐਕਟ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ. ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ * ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ। ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਗਵਾਕਾਰ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਗਵਾਕਾਰ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, 'ਤੇ. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਏ ਆਈ ਆਈਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਕੋਈ ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜ ਦਾ ਐਕਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੀੜਤਾ ਤੋਂ ਡਰ ਦੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰੀ X ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਰੱਸੀ ਪੁਲਿਸ ਗਾਰਡ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਭੈਣ ਡੋਮੀਨੀਅਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ, ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਜਾਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (1) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਤੋਂ (6) ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਤੋਂ (ਜੀ) ਤੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ, ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ। ਕਲਾਜ਼ (5) ਅਤੇ (6) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਤੋਂ (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ- ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ), (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। • -----ਹੁਣ ਤੱਕ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ft ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦਾ।

ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਪਾਅ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੀਵਿਟਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ 'ਪਾਬੰਦੀਆਂ' ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ), (ਈ), (ਐਫ) ਅਤੇ (ਪੀ) ਦੁਆਰਾ ਜਦੋਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁੜ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀ

ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਊਜ਼ੀ ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਲਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਖੁਦ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਮਨਾਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ * ਸੀਮਤ" ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ 'ਵੀਚਿਤਤਾ' ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਕਿਹਾ।

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (1) ਕੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ (2) ਕੀ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਤੋਂ (ਪੀ) ਤੱਕ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ "ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ" ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ, ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ 7, ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਧਾਰਾ 19 (1) (ਡੀ), (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ

ਆਰਟੀਕਲ 19 (5) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ ਧਾਰਾ 19 (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ), (ਈ), (ਐਫ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ "ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ" ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ, ਵਿਲਿਸ ਨੇ ਪੰਨਾ 747-748 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇ। ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, (1), ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜੇ .

“ਧਾਰਾ 19 ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੇਵਲ ਇਹਨਾਂ • ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਿੱਥੇ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20 ਅਤੇ 21 ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 19 ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27.

ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ *jree* ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 20-22 ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ-ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ-ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਨੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਛੇਦ 22 (7) ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧ।

ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ" ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਦੁਆਰਾ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ

ਸਨ। ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਫਿਰਕੂ ਗੜਬੜ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬੇਕਾਬੂ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਝਗੜਾ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਜਮਹੂਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਗਣਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ^

ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ- ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪ - ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ . ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 1949 ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅੱਜ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ "ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ" ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ III ਦੁਆਰਾ ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਕੀ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕੋਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਅਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਜ਼ਾਦ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫ੍ਰੀ ਸਿਟੀ ਆਫ ਡੈਨਜ਼ਿਗ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 75 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:-

"ਅਲ! ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਫ੍ਰੀ ਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਉਹ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦਾ। ਜੀਵਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਜਰਮਨ ਰੀਕ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। - ਉਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 111 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:- '

“ਸਾਰੇ ਜਰਮਨੀ ਪੂਰੇ ਰੀਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਵਾਸ ਬਦਲਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ 1 ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਸਣ ਲਈ, - ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ IV ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭੋਗ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਸਨੀਕ, ਗਰੀਬ, ਭਗੌੜੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭਗੌੜੇ, ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ *'; ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ IV, ਸੈਕਸ਼ਨ 2, ਜੋ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੁਦਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵ੍ਰੀਲਰ (1), ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵ੍ਰਾਈਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:-

ਕਨਫੈਡਰਾ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਕੋਲ

k

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਅ.ਆਈ.ਬੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰੀ। ਜੇ. ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ।*

(ਕੋਰਟੀਲਡ ਬਨਾਮ ਕੋਰੀਲ, 4. ਸੀ.ਸੀ. 371, 380, 381, ਸਲਾਟਰ-ਹਾਊਸ ਕੇਸ, 16 ਵਾਲ 36, 76, ਪੌਲ ਬਨਾਮ ਵਰਜੀਨੀਆ (1868) 8 ਵਾਲ 168, 180; ਵਾਰਡ ਬਨਾਮ ਮੈਰੀਲੈਂਡ (1870) 114, ਵਾ 430)।

ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਆਲਗੋਯਰ ਬਨਾਮ ਲੁਈਸਿਆਨਾ (1), ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:-

“ਚੌਦਵੀਂ ਸ਼ੇਖ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਬੰਦਸ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਦ ਦੁਆਰਾ, ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫੈਕਲਟੀਜ਼ ਦੀ ਗੇਜਮੈਂਟ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਾ; ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਨੂੰਨੀ ਕਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵਤ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ; ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਲ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਮੇਅਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਨੇਬਰਾਸਕਾ (2) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਜ਼ੈਡ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ "ਆਜ਼ਾਦੀ"

(2) (1897) 165 US 578. 589.

(3) (1923) 262 US 390.

ਅਜ਼ਾਇਬ ਸਿੰਘ "■ ਘਰ" ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

'ihe ਰਾਜ <)f

ਪੰਜਾਬ

ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਲਿਸ ਆਨ ਕੰਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਪੰਨਾ 193 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਗਰਿਕ ਜਹਾਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਹੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸੁਤੰਤਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਧੰਦੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ

ਧਾਰਾਵਾਂ (5) ਅਤੇ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ (ਕਾਨਿਆ, ਸੀਜੇ, ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਬਾਸ. ਜੇ.ਜੇ.) ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (ਡੀ) ਵਿੱਚ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਘ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਆਵਾਜਾਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 81 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 7 ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੇ clause (5) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਾ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (37) 1950 ਐਸ.ਸੀ. 27.

ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਏ ਆਈ ਆਈਬ ਸਿੰਘ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਤੰਤਰ ਵਾਧੂ ਅਧਿਕਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ

* ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ.

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ. ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸੀਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ * ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

4 ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜੇ. ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ) ਨੂੰ ਉਸੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ > ਅਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:-

ਸਰਲਤਾ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਪਰ

ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

'ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ'। ਉਪ ਧਾਰਾ (ਈ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-

1 ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ. ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5) ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ

7 'ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ' ਲਗਾਉਣਾ

ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ

4 ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

* ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਵਸਣਾ

ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੰਗ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾਈਵਾਦ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (f) ਨੂੰ ਵੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਵਾਂਗ ਹੀ

ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:-

“ਧਾਰਾ 19 (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਦੇ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (5) ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਉਹੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਕੇ ਜਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਆਪਣੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਘ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਚਾਹੁਣ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ।

ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਸਿਰਫ਼ ਸੂਬਾਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਵੀ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਂਤਵਾਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇੱਕ ਉਪ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 19(1) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਪੀ) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ" ਜਾਂ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ" ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਦੇ ਨਾਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਵੇ।

ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ

— r—

ਕੋਈ ਵੀ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ X0 ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਪੀ) ਦੁਆਰਾ।

ਮਿਸਟਰ ਡਾਫਟਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਡਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ; ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ "ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"; ਤੀਸਰਾ ਇਹ

ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣਾ ਸਥਾਈ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਬਲਕਿ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਚੌਥਾ, ਇਹ ਕਿ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ; ਪੰਜਵਾਂ, ਇਹ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ - ਸੰਸਦ ਨੂੰ "ਸਪੁਰਦਗੀ" ਅਤੇ "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ, ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕਿ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 19 (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਪੀ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਕੋਪਪੇਜ ਬਨਾਮ .ਕੰਸਾਸ (1), ਪਿਟਨੀ ਵਿੱਚ। ਜੇ., ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ: -

X ' ਦੀ ਸਥਿਤੀ
ਪੰਜਾਬ

"ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ -
ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਨਿੱਜੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਲਈ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ।"

.ਐਨਜੀ ਫੰਡ ਕੋ ਬਨਾਮ ਫ੍ਰਾਈਟ (2) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।" ਦਰਅਸਲ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਖੂਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ-
ਵੀ

"ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਘਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਜੋ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ;
ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹੋ * ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਾਧਨ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।"

ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ - ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ - ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਜਾਣਾ, ਇਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇੱਕ ਅਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਚੱਕਰੀ ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਬੋਟ, ਸੀਜੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੋਕਸ v ਵਿੱਚ.

(1) **(1915) 236 ਯੂ.ਐੱਸ.ਆਈ**

(2) **259 US 27G.**

ਚੈਸਟਰ ਦੇ ਬਿਜ਼ਪ (1), " ਏਆਈਬੀ ਸਿੰਘ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਫਟ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ", ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ

T ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੋ ਕਿ "ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਯੰਤਰ - ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"। (ਮੌਰਿਸ ਬਨਾਮ ਬਲੈਕਮੈਨ (2))।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 1 ਨੂੰ "ਡਿਪੋਰਟ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ "ਕਵੀਏ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਕਿ "ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ, ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ - ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਬਕਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ , ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ " "ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (I) (g) ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। .

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜਾਂ 1\$ ਅਤੇ 19 ਸੰਸਦ ਨੂੰ "ਸਪੁਰਦਗੀ" ਅਤੇ "ਇੱਕ \$ ਪਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਓਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਭਾਗ III ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਰਟੀਕਲ 245 ਜੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਲਾ^ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ

(1) **(1824) 2 ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ 635, 655.**

(2) **2 H ਅਤੇ C 912 'ਤੇ ਪੀ. 918.**

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ 0 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ.

ਸ੍ਰੀ ਦਫਤਰੀ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ VI ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

"ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ, ਜਾਂ ਜੋ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰਾਜ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।

ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੰਧੀਆਂ (ਵੇਅਰ ਬਨਾਮ ਹਿਲੂਨ (1), ਮਿਸੌਰ ਬਨਾਮ ਹਾਲੈਂਡ (2) ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 51 ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਹਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 253 ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(1) (1796) 3 ਦਾਨ 199.

(2) (1920) 252 US 416.

ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਜੋ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸਾਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ.

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ, "ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ" ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹੁਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਪਾਬੰਦੀ" ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਾਜ਼ਬ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "(ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼) ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ", ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ "ਪਾਬੰਦੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ। "ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਰੋਕਣਾ, ਅੜਿੱਕਾ ਪਾਉਣਾ, ਜਾਂ ਰੋਕ ਦੇਣਾ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸੇ ਤੰਬੂ

ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਭਾਵ, ਬੰਬਈ ਪ੍ਰਾਂਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ "ਪਾਬੰਦੀ" ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ "ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਹੋਵੇਗੀ। *ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ (1)* ਵਿੱਚ, ਕਾਨਿਆ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਪਾਬੰਦੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਵੀਚਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅੰਸ਼ਕ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਦਾਸ, ਜੇ., ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਪਾਬੰਦੀ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦਾ ਹੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜੇ., ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ "ਪਾਬੰਦੀ" ਅਤੇ "ਡੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ * ਇਹ ਵੀਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ (2) ਤੋਂ (6) ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(1) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27.

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ 19, ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ . ਨਿਜਤਾ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਮਨਾਹੀ ਪਰ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ।

^ e pun^H ° f ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਤੱਕ ਹਨ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ac-: * #

ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ "ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀ" ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ (ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 19(1) (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ*

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਮਪਿਊਨਡ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ:- *

"(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ/ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ।

(2) ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

, "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। "

1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ^" 1 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਗਵਾ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸੂਬਾਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭੰਡਾਰੀ ਜੋ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਈ

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ "ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

> ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੰਧਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਬਹਾਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ।

ਮਿਸਟਰ ਡਾਫਟਰੀ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਨੂੰ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜੋ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਯੂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਮੰਗ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਸਲ ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਏ) ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਖਦਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ (ਬੀ) ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੋਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜੋ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫੜਨਾ"। ਵਾਰਟਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲੈਕਸੀਕਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੁਰਮ ਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੂਹੇਗਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬਚਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ" ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਚਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ap—" 8 ^ y ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਾਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਪ। ਟੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੰਡਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਂਟੀਵੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ" ਜਾਂ "ਸ਼ੰਕਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੱਥ, ਇਸ ਲਈ।

ਕਿ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ - ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਾ ਬਦਲੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਸੈਕਸ਼ਨ 60-61) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ . 100 ਅਤੇ 167) ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ (ਧਾਰਾ 340) ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਧਾਰਾ 100) ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ (ਧਾਰਾ 106 ਤੋਂ 110) ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

-ਸ੍ਰੀ ਡੈਫਟਰੀ ਦਾ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। - ਦੇਸ਼. ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

Bhandari J. ਹੁਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ - ਸ਼ਬਦ "ਅਸੰਗਤ" ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 13 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਕੀਥ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਚਨਾ - "ਸਫ਼ਾ 404 ਅਤੇ 407 'ਤੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ' ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ "ਅਸੰਗਤਤਾ", "ਰੀਪਗਨੈਂਸੀ" ਅਤੇ "ਵਿਪਰੀਤਤਾ" ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ (1) ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਕੁਈਨਜ਼ਲੈਂਡ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਇਸਾਕਸ, ਜੇ. ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ } ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਰਬੋਤਮ ਅਤੇ ਮਾਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਰੋਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੰਗਤ ਰੁਝਾਨ ਹੈ:-

(1) ਜਿੱਥੇ ^e ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ (ਆਰ

ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਸ਼ਬਾਨੋ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਕੋਰਟ ਡਬਲਯੂ:

- (2) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਸਰਬੋਤਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ - ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ (ਕਲਾਈਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਕਾਉਬਰਨ, (3) ਐਚ.ਵੀ. ਮੈਕਕੇ ਪ੍ਰਾਈਟ ਲਿਮਿਟਡ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। v. ਸ਼ਿਕਾਰ, (4); ਅਤੇ
- (3) ਜਿੱਥੇ, ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇੱਕ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੈਰਾ ਮਾਉਂਟ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ (ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਦ ਕਾਮਨ^ ਦੌਲਤ, (5) ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(1) **20 CLR 148.**

(2) **28 CLR 23.**

ਡਬਲਯੂ (1926) 37 CLR 468.

(4) **3B CLR 808**

(6) MC L. R., 818.

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਨੁਕਤੇ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 1949 ਦਾ ਏ.ਜੇ.ਐਬ ਸਿੰਘ ਐਕਟ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ. ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਉਸ ਨੂੰ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਓ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ "ਉਸਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ", ਦੁਬਾਰਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖੋ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜ ਦਿਓ"। ਇੱਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਕਰੋ", ਦੂਜਾ " ਨਾ ਕਰੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ। ਅਵੱਗਿਆ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਵਾਪਸ ਕਰਾਂਗਾ:-

- (1) 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ WIIfp) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ;
- (2) ਐਕਟ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ;
- (3) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ;
- (4) ਐਕਟ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; "
- (5) ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ :

- (6) ਇਹ ਐਕਟ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ; ਅਤੇ
- (7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ 1949 ਦਾ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀਆਂ ਰੀਲਿਜ਼ ਰਿਟਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤੁਰੰਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, 1949 (ਐਕਟ LXV ਆਫ 1949) ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਟ ਲਈ। ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਕਸਾਈ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਸਨ-

“(1) ਕੀ 1949 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਨੰ. 65 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?

(2) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 A j aib [^][^][^] ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੀਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ- ਰਾਜ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੀ ਧਾਰਾ ਖੋਸਲਾ ਜੇ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਘੜਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਵਾਕੰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ”,

ਮੇਰੇ ਪੁੱਛ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

* ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਡੀ'ਵਿਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ , ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ

X ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ ਇਸਲਈ ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ-> ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜੀਂਦੇ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ 1949 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। "ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਭੰਡਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਹਰਾਵਾਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ "ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ"।

ਐਕਟ 'ਤੇ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖੋਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ।

ਇੱਕ "ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਨੂੰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ 1947 ਦੇ ਡਾਇਰਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ, 1949 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ-

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ- The State of VIC | Ua] ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਪੁੱਜੇ ਬ orn ਕਿਸੇ ਵੀ siicii ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮਿਤੀ (ਸੈਕਸ਼ਨ ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ^ (I)(a))• ^ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਮੁੜ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਸੈਕਸ਼ਨ 6)। ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ, ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਉ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਥਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਜੋ ਇਸ ਸਵਾਲ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਖੋਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਟਾਇਰ ਸਕੀਮ ਹੈ ਅਤੇ 1951 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 144 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ NS ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਇੱਕ ਠੋਸ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ ਸੀ, ਨੂੰ 22 ਜੂਨ 1951 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘਵਾਲਾ ਦੇ ਇੱਕ ਘਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਜਲੰਦੂਰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 17 ਨਵੰਬਰ 1951 ਨੂੰ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੂਲ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ: ਇੱਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਭਾਰਤ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ-ਐਕਟਿਵ ਸਟੇਟ ਆਫ ਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸਰਦਾਰਨ ਅਗਵਾ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ ਜੇ.

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਰਥਾਤ 5 ਨਵੰਬਰ 1951 ਨੂੰ, ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਅਗਵਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੋ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਮੈਂ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਈਟਮ ਨਾਲ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ:

(1) ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਸਮਰਥਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ■ ਅਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਹਿਰਾਸਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ।

(2) ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦ ਜਾਂ ਔਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 1 ਮਾਰਚ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ।

(3) ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 of ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰਟੀਕਲ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ -
ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (d) ਅਤੇ (e)।

- (4) ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।
- (5) ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 22 ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (6) ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ; ਅਤੇ
- (7) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਗਠਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ/

ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, *im pugned* ਐਕਟ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। - ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰਾ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਲਾਜ ਲਈ ਚੁਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਵੈਧ ਹੈ। ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਦੁਆਰਾ *ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਏ. ਯੂ.*, (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ —

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"।

ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਸ, ਜੇ.

"ਇਹ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

(1) ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 75.

INDSto ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 431

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਿਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ 'ਸਾਰ ਸਮਰੂਪਤਾ 1' ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰ ਸਾਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਕਸਰ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬਰਾਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਾਰੰਟੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਕਿੱਤਿਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ਼ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਰੋਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਪਹੁਦਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਮੂਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਉਹ ਗੁਣ। ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। - ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, (1) ਇਹ ਕਿ ਵਰਗੀਕਰਣ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਸਮੂਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ (2) ਕਿ ਉਸ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਥੋਪ ਕੇ ਅਨੁਚਿਤ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ

ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਉਹਨਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਹੁਦਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੀਜੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 79 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

"ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣੇ। ਜੇਕਰ ਇਪਗਨਡ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ।"

ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਐਕਟ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਪ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹਨ। ਵਰਗੀਕਰਨ ਤਰਕ ਯੋਗ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਪ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। *ਯਿਕ ਵੋ ਬਨਾਮ ਹਾਪਕਿਨਜ਼, (1)* ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ. - ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ "ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਉਹੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਿਵਾਰਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ।

(1) (1886) 118 US 356.

ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਵੀ. ਇਨ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਏਆਈਆਰ 1951 ਮੈਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 120. ਆਰਟੀਕਲ 15, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਧਰਮ, ਨਸਲ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਸਿਰਫ" ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਜਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ- ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਧਰਮ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਅਜੀਬ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਮਿਸਟਰ ਡਾਫਟਰੀ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਧਰਮ ਹੀ ਉਹ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਹ 1 ਮਾਰਚ 1947 ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ 1949 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧੂ ਕਾਰਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਘਟਨਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 19 ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਯਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਲਈ। ਜੇ ਬਨਾਮ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਠੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਂਝੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੰਬਰ | ਆਰਟੀਕਲ 'ਜੇ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐਕਟ ਮਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਂਝੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਰਟੀਕਲ 19, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ 7 ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 (ਐਲ) (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਸ਼ਿਪਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੀਆ, ਸੀਜੇ, ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 37 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ-

"ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਾਂਝਾ (ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਾਣ ਜਾਂ ਸੌਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ * ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ' ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ. ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ (ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ) ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ

(ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ

ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ) ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਵਾਂਝੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦੋਲਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 19 (5) ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸ, ਸੀ. 27.

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੰਨਾ 35 'ਤੇ-

“ਉਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਭਾਵ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਮਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (5) ਉਸ ਲੇਖ ਦਾ। ਉਪ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਰੋਕਥਾਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 69 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜੇ.

ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 19, ਕੈਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਾਂਝੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ? ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਸਰਲ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ' ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ' ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ (ਈ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5) ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ * ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ' ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਦਿਮਾਗ ਪੱਖੀ ਸੂਬਾਵਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ♦ ਧਾਰਾ 19 ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਉਪ-ਪੱਧਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਦ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੈਦ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਪੰਨਾ 95 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ—

"ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਕੇ ਜਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੰਘ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਚਾਹੁਣ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ",

ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਨੇ ਫਿਰ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਸੰਕਲਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਜਾਂ ਛੂਤ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਿਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (1)(d) ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਪਹਿਲੂ ਜਾਂ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।

ਦਾਸ, ਜੇ., ਪੰਨਾ 109 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ—

"ਇਸ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਲ ਜੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਹੈ।

ਜਾਂ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)* ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ^ ^ te ^

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪੰਨਾ 111 — ਪੰਜਾਬ ;

ਧਾਰਾ 19 (1) (ਡੀ) ਦੀ "ਵੀ" ਜੋ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੀਮਤ ਪਹਿਲੂ, ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਸੰਘ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ, ਲੇ. ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਬਿਹਾਰ ਜਾਣ ਜਾਂ ਮਦਰਾਸ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦਰਦ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ (ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ, ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ) ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬ-ਕਲਾਜ਼ (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਸੱਜਾ ਸੰਦਰਭ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ *^ਮੈਥ 0 ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਕੁੱਲ ਦਾ

ਖੋਸਲਾ ਜੋ ਅਜ਼ਾਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੈਦ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਜ਼ਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੱਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੀਆ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਜੋ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪੰਨਾ 35 'ਤੇ ਦੱਖਿਆ-

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਆਦਿ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਸਬੰਧਿਤ ਸੇਵਿੰਗ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਵੈਟਿਵ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਸਵਾਲ. ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੱਚੀ ਪਹੁੰਚ ਸਿਰਫ ਖੋਖਲਾਪਣ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹਦਾ, ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਫਤ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ'

ਉਪ-ਧਾਰਾ (e) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਵਸਣਾ। ਇਹ ਖੋਸਲਾ 4 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ" ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਹਨ ਜਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਆਈਟਮ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਆਈਟਮ 19 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੁੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੋਵੇ।

ਧਾਰਾ 21 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।" "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਨੂੰ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ "ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ।"

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੀ ਹਾਈ ਸਟੇਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ .

ਇਸਲਈ, im pugned ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ 22 ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ 22 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਪਗਨਡ ਐਕਟ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਡਾਫਟਰੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਡਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ, ਇਸ ਲਈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 22(2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ

ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਇਸ ਲਈ, ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਖੋਸਲਾ ਜੇ. ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਕੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਉਸਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਕਾਫੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨਿਆਪੂਰਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ *ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ V. G. ਰੋਅ, (1)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਰਖ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਵਾ ਹੋਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।'

(1) ਕੇਸ ਨੰਬਰ 1951 ਦਾ ਜੇ.ਓ.

ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਬਿੰਦੂ - ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 6(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੁਪਰਿਨ ਟੈਂਡੇਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਹਨ, ਇੱਕ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ। ਭਾਰਤੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਫ਼ਤਰੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਬੇਅਰਥ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠਾਂ ਦੇਵਾਂਗਾ

ਪ੍ਰ. (1) ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Q. (2) ਐਕਟ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ

ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 22 ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਕੀਰਿਟ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਐਕਟ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 22 ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸੀ, ਇਹ (ਐਕਟ) ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗਾ।

Q.(3) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਰਥ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਸਨ।
ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਹੁਣ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਨੰ: 137, 143, 144, 149. 161, ਅਤੇ 162 ਆਫ 1951 ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਨੰ: 1, 8, 9; ਡੀ, 22, 28, 29, 33, 35, 3413 1952 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, 1949, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ HI ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ? .

1951 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 169 ਅਤੇ 1951 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2, 20, 21, 23, 25, 27, 30 ਅਤੇ 31 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਕੇਸ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ' ਸਨ। ਕੇਸ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ।

1951 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 144 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ :-

- (1) ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ (LXV of 1949) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਦੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ?

ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.(ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ.

ਸਿੰਘ ਜੇ.) ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਸਥਾਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੈਂਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ.

ਹੁਣ, ਇਹ ਐਕਟ 28 ਦਸੰਬਰ 1949 ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (2) ਨੇ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 372 (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਡਾਪਟੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲਾਅ ਆਰਡਰ, 1950 ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਤੇ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਐਕਟ, 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਕੂਲਨ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1951 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 1951 ਦਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ VII ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਉਪ ਧਾਰਾ :-

(4) 1 (2)। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸੰਘ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ।

23 ਫਰਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ 1952 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ VII ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ 1951 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ VII ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਬੰਧ. - ਐਕਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 1(2), 2 (1) (ਏ), 4, 6, 7 ਹਰਨਾਮ ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (2) ਐਕਟ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1952 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ' ਅਗਵਾ ' ਵਿਅਕਤੀ '. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੋਕ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਲਈ, ਉਹ, ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ *ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ*, ਜੋ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਅਤੇ ਜਿਗਰ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ *ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ* ਜਾਂ ਕੈਂਪ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ *ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤਰਫ਼ੋਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ *ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ*। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰਾਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ *ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖਾਂ* ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ, *ਐਕਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਅਗਵਾ' ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 17 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ

ਅਤੇ 106, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935। ਇੰਦਰਾਜ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 17 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ:-

(3) ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।"

(17)"ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਸੰਘੀ ਰਾਜ ਦੇ ਪਰਜਾ ਜਾਂ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਰਜਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ ਨੰ: 14 ਅਤੇ 19, ਸੂਚੀ I, ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੰ: 3 ਅਤੇ 17 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਸੂਚੀ I, ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 17 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (2), 2 (1) (ਏ) ਅਤੇ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਾ 2 (1) (a) ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 1) (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ), ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਟਿਊਸ਼ਨ

ਖੁਦ ਦਰਖਾਸਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਮੈਂ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਰਡ ਦ ਜੀ ਟੇਟ ਓਫ਼ ਮੈਕਨਾਘਟਨ ਇਨ ਵੈਚਰ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।
ਸੋਸਾਇਟੀ ਓਜੇ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟਰਜ਼ (1):-

"ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਫਰਜ਼, ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਦੇ .

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਓਨਾ ਹੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਗੁਪਤ ਨਿੰਦਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 ■ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਲ ਨੂੰ *tfie* ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ, ਜੋ 'ਅਗਵਾ ਔਰਤਾਂ' ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

" ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਮਾਦਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਹੂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਉਸਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਸਦੇ ਪਤੀ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ।"

ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਕਟ 28 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(1) 1913 ਏ.ਸੀ. 107

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਆਇਰਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1937 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 40 (1) ਦਾ ਅਨੁਕੂਲਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਦਸਵੇਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਨੁਕੂਲਨ ਹੈ। 1868. ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ, 1936 ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ * ਦੋਵੇਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਿਲਿਸ ਨੇ ਪੰ. 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 579 :-

"ਗਰੰਟੀ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬਰਾਬਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਜਮਾਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੋਲੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਕਿ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਯੋਗ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ < ਖੇਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ' ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ' ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ' ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? "

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਚਰਨਜੀਤ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਚੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਘਿਣਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(1) ਏ, ਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 41

ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ
 ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 v ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ
 ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ
 ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਫ.ਐਨ. ਬਲਸਾਰਾ (1), ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 41 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ
 ਸਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

1. ਧਾਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ
 ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ
 ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ
 ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਹਨ। ਢੁਕਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।
2. ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ
 ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
 ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ
 ਕਾਨੂੰਨ ਹਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਰਗ।
3. ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ * ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ
 ਉਪਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
 ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ, ਤੰਗੀ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ
 ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਕਸਰ
 ਵੱਖਰੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
4. ਰਾਜ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਖੋਹਦਾ
 ਜਾਇਜ਼ ਮਕਸਦ.
5. ਹਰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ -
 ਅਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੋਡੈਕਸ਼ਨ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 318

6. ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਘਿਣਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
7. ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੁਝ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (2), 2(1) (ਏ) ਅਤੇ 6 ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“2(1) (ਏ) 'ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਮਰਦ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਜੋ ਕਿ 1 ਮਾਰਚ, 1947 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਜੋ, ਉਸ ਦਿਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ 1949 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ

ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲਾ ਸਾਰਾਭਾਈ, ਜੋ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੇ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1952 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਇਹ ਅਗਵਾ ਜੋ 1947 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਐਲ ' ਪਰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ

ਬਦਲਾ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ

ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਬਚਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। 6 ਦਸੰਬਰ, 1947 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਕਵਰੀ ਪੁਲਿਸ ਈਸ ਕੋਰਟਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਪਰ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਦੀ ਮੁੜ ਕਵਰੇਜ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ■ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ 11 ਨਵੰਬਰ, 1948 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ-

* ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ED 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1949. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 30 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ) ਐਕਟ, 1949 ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅੰਤਰ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਵਰੇਜ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇ ਦੌਰਾਨ

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ

ਰਾਜ ਦਾ ਇਲਾਜ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲਾ ਸਾਰਾਭਾਈ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ * ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲਾਤ-

ਹਰਨਾਮ ਦਾ ਰੁਖ ਜਮਾਤੀ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ-

, ਸਿੰਘ ਜੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਿਕਸ਼ਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ.

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। , ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ * ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਿਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਇਸ ਆਧਾਰ

'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ * ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 ਦੁਆਰਾ। ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। . ਅਨੁਛੇਦ 14 ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ 4 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਥੋਪਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ। ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਣ ਵਾਲਾ ਜਮਾਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। 14. ਡਿਲੀਵਰੀ ਐਮ

- (c) ਵਿਅਕਤੀ, 1 ਮਾਰਚ, 1947 ਦੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ, 1949 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
- (d) ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (I)(a) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1 ਮਾਰਚ, 1947 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਔਰਤ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ*' ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ ਵੀ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ - ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (I) (ੳ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰਮ 1 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ (a) ਤੋਂ (d) ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ *■ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (I)(a) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ . ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ 4 ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ *ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ* । ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (I)(a) ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ *ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ*।

ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸੰਗਤ ਹਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1)(d) ਅਤੇ (e) e ਪੰਜਾਬ ° ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 7 ਤੰਬੂ। ਮੈਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਦਾ ਘੇਰਾ

* ਧਾਰਾ 19 (1) (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਏ ਕੇ ਗੋਪਾਲਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, (1) ਕਾਨਿਆ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“ਉਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਭਾਵ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਹ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਮਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਰੋਕਥਾਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜੇ. (ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ) ਨੇ ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27 ਵਿੱਚ ਪੀ. 69

ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਸਬ-ਕਲਾਜ (ਡੀ) ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ" ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ (ਈ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5) ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ "ਵਾਜ਼ਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ" ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27, ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਇਹ ਮੁਨਾਸਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ

* ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ

ਕਿਹੜੀ ਸੌਂਝੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾਈਵਾਦ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੀ. 95, ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ:-

<(ਧਾਰਾ 19(1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦਾ ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਦੇ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (5.) ਵਿੱਚ

ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਉਹੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਲਾਗੂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਰਦੇਸੀ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ ਅਤੇ ਸੰਭੋਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਵਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਜਾਇਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 111 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ

ਰਿਪੋਰਟ, AIR 1950 SC 27, ਦਾਸ ਜੇ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ:-

“ਆਰਟੀਕਲ 19 (I)(d) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ■ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਪਹਿਲੂ ਹੈ।, ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਸੰਘ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ। ”

(I)(d) ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ, ਜੇ., ਏ IR 1950 SC 27 ਦੇ ਪੰਨਾ 54 'ਤੇ ਕਿਹਾ:-

“ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਇਕੋ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 19 (I) (ਡੀ) ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। AC ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ”

ਮਹਾਜਨ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ, ਜੇ., ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪੰਨਾ 83, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਐਸ. ਸੀ. 27, ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਏ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

“ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਰੋਕਥਾਮਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਧਾਰਾ 19 (I)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋਕਮੋਸ਼ਨ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 (7) ਇਕ

ਹੋਰ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

of ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ - ਅਨੁਛੇਦ 22 (7) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ AIR 1950 SC 27 ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 (1) (d) ਸੰਘ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 7 ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੰ. 81 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਡੀ) ਪ੍ਰਾਂਤਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕਰੋ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1)(d), (e), (f) ਅਤੇ (p) ਡੈਨਜ਼ਿਗ ਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਫ੍ਰੀ ਸਿਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 75 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ:-

“ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦਾ, ਅਸਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਫ੍ਰੀ ਸਿਟੀ ਆਫ ਡੈਨਜ਼ਿਗ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 76 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ੍ਰੀ ਸਿਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਫ੍ਰੀ ਸਿਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਵਿਸ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1874 ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 44, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਿਸ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 45 ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਵਿਸ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਸੂਚੀ। ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 17, ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935, ਨੇ ਸੰਘੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣਾ - ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਮਹੱਤਵ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਟਾਰਕ, ਜੇ., ਨੇ ਐਕਸ -ਪਾਰਟ ਵਾਲਸ ਅਤੇ ਜੌਨ ਪੁੱਤਰ, (1) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਿੱਟਾ ਸਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜੋ ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 27 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 35 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀਆ, ਸੀਜੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ:-
'ਪੀ

“ਆਰਟੀਕਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੜ੍ਹੇ, ਇਸਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਇੱਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਿੰਗ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਕਦੇ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੱਚੀ ਪਹੁੰਚ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। "

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ, (2) ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ

ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ'

(1) 37 CLR 36 ਤੇ ਪੀ. 136.
CO AIR 1951 S, C. 270.

ਅਨੁਛੇਦ 19 (I)(a) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੰਗਤਤਾ, ਜੇਕਰ ਪੁਨਰ-ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮਨੋ ਜਾਂਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। "

ਹੁਣ, ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (I)(d) ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 19 ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 81 ਦੇ ਅੰਦਰ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(5) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (I) (d) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (I) (e) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਪਤੰਜਲੀ ਸਾਸ ਤ੍ਰਿਏ ਅਤੇ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੋਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (I)(e) ਅਧੀਨ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬੀਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ , (1) ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਏਆਈਆਰ 1952 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 257 ਰਘੁਬਰ ਦਿਆਲ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 19, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1952 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 257,

for

ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰ. ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।

ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ ਭਾਰਗਵ, ਜੇ., ਏ.ਆਈ., ਆਰ. 1950 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 257 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ:-

"ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਪੀ ਦੇ ਬਿਜਨੌਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਲਿਆਣਪੁਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰਮਿਟ ਸਿਸਟਮ ਰੂਲਜ਼, 1949 ਦਾ ਨਿਯਮ 19, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1)(e) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। "

ਹੁਣ, ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 19 ਮਈ 1950 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਬੀਰ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, 26 ਸਤੰਬਰ 1951 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਆਈਆਰ 1952 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 257 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19 (1)(d) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

ਗੋਪਾਲਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ।

ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 17 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 372 (1) ਸੰਵਿਧਾਨ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਜਾਂ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (2) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਤਬੂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਸੰਗਤਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(d) ਅਤੇ (e) ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 45 ਦੁਆਰਾ ਸਵਿਸ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਧਾਰਾ 44 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਵਿਸ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1874 ਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ, ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 17 ਦੁਆਰਾ ਸੰਘੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। , 1935, ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰ- ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੂਚੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਅਨੁਛੇਦ 248 ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 19 ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

37 ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਈਜ਼ੈਕਸ, ਜੇ. ਨੇ ਪੰਨਾ 94 'ਤੇ ਕਿਹਾ:

ਮੈਂ ਸੈਲੀਸਿਟਰ-ਜਨਰਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ-ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਡਾ: ਈਵਟ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅੰਗ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ » f ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਾਜ, ਇੱਕ ਚਰਚ, ਇੱਕ ਕਲੱਬ, • ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ - ਆਪਸੀ ਲਾਭ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ,

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਮਬ ^ ਸਿੰਘ ਤੱਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਭਲਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਝਾਏ ਗਏ, ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੈਨਵਮ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਦੇ ਪਾਇਆ, ਜਾਂ 1 \$ ਜਾਸੂਸ ਜਾਂ ਗੱਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਾਥੀ-ਵਿਸ਼ਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਮਟਸਚਟਕਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖ਼ਤਰਾ 4 ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। "

. ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ

ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੀ (ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਰਾਏ) ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ.

ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਾਂਝੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ-

of ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"22 (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਕੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ।

(2) ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ * ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। "

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

4(1) ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। (1) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ, ਅ.ਆਈ.ਬੀ.ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਇਆ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਅਗਵਾ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਅਤੇ

7 ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। " *

'• ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹਨ? ਧਾਰਾ 22 ਦੀ (1) ਅਤੇ (2), ਉਹਨਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਚੁੱਪ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੁਦ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪੰਨਾ 41 'ਤੇ AIR 1950 SC 27 ਵਿਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:-

- (1) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ;
- (2) ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ;
- (3) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਚੌਢੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ
- (4) ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿਛਲੇ ਉਪ-ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਗਵਾ

ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸੌਂਪੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ। ਦੇਰੀ ਦੀ

ਧਾਰਾ 7

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੀਟੀ ਫਿਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ *ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ -----ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਰਨਾਮ ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (2) ਸਿੰਘ ਜੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ 'ਅਗਵਾ ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਵਿਚ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ 'ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ -----, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ-

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ * ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਜਿਸ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਉਠਾਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਦੋਗਲਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਆਰਡੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ 4. ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਕੜਨਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ' ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ" ਨੂੰ ਚੀਕਣ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਇੱਕ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ. "

(ਸਫ਼ਾ 385 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 'ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਕਾਰਪਸ ਜੂਰੀਸ, ਭਾਗ 5, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (7) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ, ਮਿਸਟਰ ਡਾਫ਼ਟਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ

(2) ਆਰਟੀਕਲ 22 ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਹੈ > ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੀ. ਦੇ ਪੰਨਾ 385 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ, ^ ਭਾਵ ਰਾਜ ਦਾ

"ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਮਨੋ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਮੰਗ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ"।

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

"46 (1) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੂਹੇਗਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਚਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ"।

ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 46 (1) ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ' ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਡੈਫਟਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ।

ਇਹ ਕਿ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਵੈਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 60, 61, 100 ਅਤੇ 167 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ, ਵਿਲਿਸ > ਸਫ਼ਾ 662 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਵਿਲੋਬੀ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸੀਡਰਲ ਉਪਯੁਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜੁਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਫ਼ਾ 756, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 60, 61, 100 ਅਤੇ 167 ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ * ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 100

ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇਮਾਵਲੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ - ਪੰਜਾਬ ਬਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਰੰਤ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ।

-----ਹਰਨਾਮ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 'ਅਗਵਾ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਔਰਤਾਂ* ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 340 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਏ VIII ਅਤੇ XII ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1)

ਅਤੇ (2) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 (1) ਅਤੇ (2) ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਟਨਰ ਬਨਾਮ ਫਿਲਿਪਸ (1), ਸਮਿਥ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ: -

"ਹੁਣ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੁਰਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹੇ ਅਸੰਗਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਤਮ " ਲੇਗਿਸ ਪੋਸਟਰੀਓਰਸ ਕੰਟਰਾਰੀਆਸ ਅਬਰੋਗੈਟ " ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਇਨ੍ਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

'ਵੀਵੀ ਨੇਨ ਆਈਬੀ ਏ ਕਾਨੂੰਨ' ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ

law : ਵਿਉਤਪੱਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 1 ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ

ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕੋ

ਸਮੇਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਓਟਨਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਕਿਹਾ:-

ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸੰਗਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰੇਕ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੂਜੇ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ ਹੁਣ ਹੋਰ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਉਹ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੋਲਰ ਅਧਿਕਾਰ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 {1} ਅਤੇ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ 28 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ {2} 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦਾ 2) ਇਕੱਠਿਆਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ * ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸੌਂਪੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ। ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਲੋਚਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਟਕਰਾਅ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, 1 ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (1) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ ਇਹ ਹੈ:•-

"ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰ ਕਰੋ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੋ। ਵਿਚ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ
, ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਂਪ ਦਾ ਚਾਰਜ
ਸੰਭਵ ਦੇਰੀ।"

(1) 37 C. L. R. 466.

(1) ਵਿੱਚ 'ਅਜਿਹੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ' ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਐਕਟ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। void, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 22 (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਏਆਈਐਚ 1950 ਵਿੱਚ ਐਸਸੀ 27 ਕਾਨੀਆ, ਸੀਜੇ ਨੇ ਪੰਨਾ 41 'ਤੇ ਕਿਹਾ:

" ਆਰਟੀਕਲ 22 (4) ਡਬਲ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ; ; ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਓ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਏ

ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਰਅਸਲ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਐਕਟ 1 ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 552 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 340 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ , ਸਖਿਪ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਸਿੱਟੇ ਹਨ:-

- (1) ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 17 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935;
- (2) ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (2), 2(1) (ਏ) ਅਤੇ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ;

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (1) (ਏ) ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ;

- (3) ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦਾ ਐਕਟ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤਰਕ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ;
- (4) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ;
- (5) ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 '4 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ
- (6) ਕਿ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਐਕਟ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਬੀਵੀ ਕਲਾਜ਼ (1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਡਰਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਰੱਦ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਧਾਰਾ , ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ? u+ion ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 'ਅਸੰਗਤਤਾ' ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਤੰਬੂ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਰੱਦ ਹੈ, 1 ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 22 (1) ਵਿੱਚ ਨਿਜ਼ਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਐਚਆਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਦੇ ਬੀਵੀ ਕਲਾਜ਼ (2) ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 22 (1) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਕੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਹੁਣ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ